DIHYE-İ KELBÎ (radıyallahü anh)

Eshâb-ı kiramın büyüklerinden ve sima olarak en güzellerinden. İsmi; Dıhye bin Halife bin Ferve bin Fedâle bin Zeyd bin İmrü'l-Kays bin Hazrec olup, Dıhyet-ül-Kelbî diye meşhûr olmuştur. Doğum yeri ve târihi bilinmemektedir. 50 (m. 670) senesinde vefât etti.

Dıhye-i Kelbî (radıyallahü anh) ticâretle meşgûl olup, çok zengindi. Kabilesinin reîsiydi. Müslüman olmadan önce de Resûlullahı (aleyhisselâm) severdi. Ticâret için Medine'den ayrılıp her dönüşünde Resûlullahı (aleyhisselâm) ziyâret eder ve hediyeler getirirdi. Fakat Peygamberimiz (aleyhisselâm) bunlara kıymet vermez ve "Yâ Dıhye eğer beni memnun etmek istiyorsan îmân et. Cehennem ateşinden kurtul" buyurur, O'nun îmân etmesini isterdi. Dıhye ise zamanı olduğunu söylerdi. Peygamberimiz (aleyhisselâm) onun hidâyet bulması için duâ ederdi.

Bedir gazâsından sonra bir gün Cebrâil (aleyhisselâm) Dıhye'nin îmân edeceğini Resûlullaha (aleyhisselâm) haber vermişti. Îmânla şereflenmek için huzûr-u se'âdetlerine girince Resûlullah (aleyhisselâm) üzerindeki hırkasını Dıhye'nin oturması için yere serdi. Dıhye-i Kelbî, Resûlullaha (aleyhisselâm) hürmeten Hırka-i Seâdeti kaldırıp, yüzüne gözüne sürdükten sonra başının üzerine koydu. Resûlullahın (aleyhisselâm) duâları bereketiyle kalbinde îmân nûru doğmuş ve öylece Resûlullaha (aleyhisselâm) gelmişti.

Cebrâil (aleyhisselâm) çok defa Resûlullahın (aleyhisselâm) huzûruna O'nun sûretinde gelirdi. Resûlullah (aleyhisselâm) Benî Ümeyye'den üç kimseyi üç kimseye benzetti ve buyurdu: "Dıhyet-ül-Kelbî, Cebrâil'e (aleyhisselâm); Urve bin Mes'ûd-es-Sekâfî Îsâ'ya (aleyhisselâm) Abdül üzzi ise Deccâl'a benzer." Yine bir gün Cebrâil (aleyhisselâm) Hazreti Dıhye sûretinde Resûlullaha (aleyhisselâm) geldi. Bu sırada Resûlullah (aleyhisselâm) Mescid-i Nebî'de bulunuyordu. Daha çocuk yaşta olan Hazreti Hasan ile Hazreti Hüseyin de mescidde oynuyorlardı. Dıhye'yi (radıyallahü anh) görünce hemen ona doğru koştular. Cebrâil'i (aleyhisselâm) Dıhye zannedip yanına vardılar ve ceplerine ellerini sokup, bir şeyler aramaya başladılar. Resûlullah efendimiz (aleyhisselâm) buyurdu ki; "Ey kardeşim Cebrâil? Sen benim bu torunlarımı edebsiz zannetme. Onlar seni Dıhye sandılar. Dıhye ne zaman gelse hediyye getirirdi. Bunlar da hediyelerini alırlardı. Bunları öyle alıştırdı." Cebrâil (aleyhisselâm) bunu işitince üzüldü. "Dıhye bunların yanına hediyesiz gelmiyor da, ben nasıl gelirim" dedi. Elini bir uzattı Cennetten bir salkım üzüm kopardı Hazreti Hasan'a verdi. Bir daha uzattı, bir nar kopardı Hazreti Hüseyin'e verdi. Hasan ve Hüseyin (radıyallahü anh) hediyelerini alınca Dıhye zannettikleri Cebrâil'in (aleyhisselâm) yanından uzaklaştılar ve Mescid-i Nebevî'de oynamaya devam ettiler. Bu sırada mescidin kapısına, ak sakallı, elinde baston, toz toprak içerisinde beli bükülmüş ihtiyâr bir kimse geldi. "Yavrularım günlerdir açım, Allah rızası için yiyecek bir şey verin" dedi. Hazreti Hasan ile Hüseyin, biri üzümü diğeri de narı yiyecekleri sırada bu ihtiyârı böyle görünce, hemen yemekten vazgeçip ihtiyâra vermek için mescidin kapısına doğru yürüdüler. Tam verecekleri sırada Cebrâil (aleyhisselâm) gördü: "Durun, vermeyin o mel'ûna! O

şeytandır. Cennet ni'metleri ona haramdır" buyurarak şeytanı kovdu.

Hicretin beşinci senesi Resûlullah (aleyhisselâm), Benî Kureyza'ya kavuşmadan önce Medine'nin yakınında bir mevki olan Savreyn'de Eshâb-ı kiramdan bir cemâate rastladı ve şöyle dedi: "Size kimse rastlamadı mı?" dediler ki: "Yâ Resûlallah bize, Dıhye bin Hâlife el-Kelbî rastladı. Eğerli beyaz bir katır üzerine binmişti O katırın üzerinde atlastan bir kadife vardı. Resûlullah (aleyhisselâm) buyurdu ki: "Bu Cibril'dir. Benî Kureyza'ya gönderildi. Onların kalelerini sarssın ve kalblerine korku atsın diye..."

Dıhye-i Kelbî Rumca'yı iyi bilirdi. Resûlullah (aleyhisselâm) onu Bizans'a Sefir olarak gönderdi. Bu hicretin yedinci yılı (m. 629) Muharrem ayında oldu. (Hicretin altıncı yılı Zilhicce ayında olduğu da rivâyet edilmiştir). Resûlullah (aleyhisselâm) Bizans Kayseri Herakliüs'u İslâm'a davet için bir mektûb yazdırdı. Bu mektûbu yazdırdığı zaman Eshâb-ı kiramdan bazıları, "Yâ Resûlallah! Rum taifesi mührü olmayan bir mektûbu okumazlar" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (aleyhisselâm) emretti. Gümüşten bir mühür kazdırıldı. Mührün üzerinde üç satır yazı yazılı idi. Birinci satır Muhammed, ikincisi Resûl, üçüncü satır da Allah idi. Mektûbu bu mühürle mühürledi ve Dıhye'ye (radıyallahü anh) verdi. Mektûbu Bizans Kayserine sunması için Busrâ emirine vermesini emretti. Dıhye (radıyallahü anh), Peygamberimizin (aleyhisselâm) mektûbunu Kaysere sunması için Busrâ'daki Gassan emiri Hâris'e başvurdu. Haris, Dıhye'yi (radıyallahü anh) Heraklius'a götürmesi için Adiy bin Hâtem'i vazîfelendirdi. Adiy bin Hâtem de Dıhye'yi (radıyallahü anh) alıp, Kudüs'e götürdü. Bu sırada Heraklius da Kudüs'te bulunuyordu. Heraklius, eğer İranlılar üzerine galip olurlarsa Humus'dan Kudüs'e kadar yaya yürüyeceğini adamıştı. Heraklius, İran ordularını yenince adağını yerine getirmek için; Humus'dan yaya olarak yola çıkmış, yoluna halılar serilmiş, kokular serpilmiş ve bu hâl ile Kudüs'e ulaşmış, adağını yerine getirmişti.

Dıhye (radıyallahü anh), Heraklius'dan sonra Kudüs'e vardı ve Heraklius ile görüşmek için temaslarda bulundu. İmparatorun adamları kendisine "Kayser'in huzûruna çıktığın zaman başını eğip yürüyeceksin ve yaklaşınca da yere kapanıp secde edeceksin. Secdeden kalkmana izin vermedikçe de asla başını yerden kaldırmayacaksın." dediler. Bu sözler, Dıhye'ye (radıyallahü anh) ağır geldi ve onlara şunları söyledi: "Biz müslümanlar! Allahü teâlâdan başka hiçbir kimseye secde etmeyiz. Hem insanın insana secde etmesi insanın yaratılışına terstir." buyurdu. Bunun üzerine Kayser'in adamları, "O halde Kayser, getirdiğin, mektûbu hiçbir zaman kabûl etmez ve seni huzûrundan kovar" dediler. Dıhye (radıyallahü anh), "Bizim Peygamberimiz Muhammed (aleyhisselâm) başkasının kendisine değil secde etmesine; önünde hafif eğilmesine bile müsâde etmez. Kendisiyle görüşmek isteyen, köle bile olsa; ona ilgi gösterir. Huzûruna alır, derdini dinler, sıkıntısını giderir, gönlünü alır. Bunun için Ona tâbi olanların hepsi hürdür, şereflidir" buyurdu. Bu sözleri dinleyenlerden biri "Madem ki, Kayser'e secde etmeyeceksin, o halde üzerine aldığın vazîfeyi yerine getirebilmen için sana başka bir yol göstereyim. Kayser'in sarayının önünde dinlendiği bir yer var. Her gün öğleden sonra bu avluya çıkar oraları dolaşır. Orada bir minber vardır. Onun üzerinde herhangi bir şikâyet veya yazı varsa önce onu alır okur, sonra istirahat eder. Sen de şimdi git hemen mektûbu o minbere koy ve dışarda bekle. Mektûbu görünce seni çağırtır. O zaman vazîfeni yerine getirirsin" dedi. Bunun üzerine Dıhye (radıyallahü anh) mektûbu söylenilen yere bıraktı. Heraklius mektûbu aldı; Arapça bilen bir de tercüman çağırttı. Tercüman Resûlullahın (aleyhisselâm) mektûbunu okumaya başladı. "Bismillâhirrahmânirrahîm (Rahmân ve Rahim olan, Allahü teâlânın ismi ile başlarım). Allah'ın Resûlü Muhammed'den, Rumların büyüğü Herakl'e" diye başlandığını görünce Herakliüs'ün kardeşinin oğlu Yennak, çok kızdı ve tercümanın göğsüne şiddetli bir yumruk vurdu ve adamı yere oturttu. Bu sırada Resûlullahın (aleyhisselâm) mektûbu da tercümanın elinden düştü. Heraklius ona ne yaptığını sorduğu zaman, "Mektûbu görmüyor musun. Mektûba hem senin isminden önce kendi ismi ile başlamış, hem de senin hükümdâr olduğunu söylemeyip (Rumların büyüğü Herakl'e) demiş. Niçin (Rumların hükümdârı) diye yazmamış ve senin isminle başlamamış? Onun mektûbu bugün okunmaz." dedi. Bunun üzerine Heraklius "Vallahi sen yâ çok akılsızsın veya koca bir delisin. Ben senin böyle olduğunu bilmiyordum. Ben daha mektûbun içinde ne olduğuna bakmadan yırtıp atmak mı istiyorsun? Hayatıma yemîn ederim ki: Eğer O söylediği gibi Resûlullah ise, mektûbuna benim ismimden önce kendi ismini yazmakta ve beni Rumların büyüğü diye anmakta haklıdır. Ben ancak onların sahibiyim. Hükümdârları değilim." dedi ve Yennak'ı dışarı çıkarttı. Hıristiyan âlimi ve Hıristiyanların reîsi ve kendisinin, müşaviri olan Üsküfü çağırttı ve mektûb okundu. Mektûbun devamı şöyleydi: "Allahü teâlânın hidâyetine tâbi' olana selâm olsun. Bundan sonra; Ben seni İslâm'a davet ederim. Müslüman ol ki, selâmet bulasın. Allahü teâlâ sana iki kat ecir versin. Eğer yüz çevirirsen bütün

Hıristiyanların vebali senin üzerinedir. Ey ehl-i kitab sizin ve bizim aramızda bir olan söze gelin; Allahü teâlâdan başkasına ibadet etmeyelim ve O'na hiç bir şeyi ortak koşmayalım. Allahü teâlâyı bırakıp bazılarımız bazılarını Rab edinmesinler. Eğer bu sözden yüz çevirirlerse: (Şahid olunuz. Biz müslümanız), deyiniz." Resûlullahın (aleyhisselâm) mektûbu okunurken Heraklius'un alnından ter taneleri dökülüyordu. Mektûb bitince "Hazreti Süleymân'dan sonra ben böyle (Bismillâhirrahmânirrahîm) diye başlıyan bir mektûb görmemiştim" dedi. Heraklius, Üsküfe bu meseledeki fikrini sorunca "Vallahi O, Mûsâ ve Îsâ (aleyhismüsselâm)'ın bize geleceğini müjdelediği Peygamberdir. Zâten biz O'nun gelmesini bekliyorduk" dedi. Heraklius, "Sen bu husûsta ne yapmamı tavsiye edersin, neyi uygun görürsün?" diye sordu. Üsküf, "O'na tâbi' olmanı uygun görürüm." dedi. Heraklius "Ben senin dediğin şeyi çok iyi biliyorum. Fakat O'na tabi' olup, müslüman olmağa gücüm yetmez. Çünkü hem hükümdârlığım gider hem de beni öldürürler." dedi. Bunun üzerine Dıhye'yi (radıyallahü anh) ve Adiy bin Hâtem'i çağırttı. Adiy: "Ey hükümdâr, davar ve develer sahibi Araplardan olan şu yanımdaki zât, memleketinde vukû' bulan şaşılacak bir hâdiseden bahsediyor" dedi. Heraklius tercümana "Memleketlerindeki hâdise ne imiş sor bakalım" dedi. Dıhye (radıyallahü anh) "Aramızda bir zât zuhur etti. Peygamber olduğunu beyân etti. Halkın bir kısmı Ona tabi olmaktadır. Bir kısmı da karşı koymaktadır. Aralarında çarpışmalar vukû' bulmuştur." dedi. Bundan sonra Heraklius, Hazreti Peygamber (aleyhisselâm) hakkında araştırmaya başladı. Şam vâlisine emir verip Hazreti Peygamberin (aleyhisselâm) soyundan bir kişiyi muhakkak bulmalarını emretti. Bu arada kendisinin dostu olan ve İbrânîce bilen Roma'daki bir âlime de mektûb yazıp bu meseleyi sordu. Roma'daki dostundan bahsettiği zâtın âhir zaman peygamberi olduğunu bildiren bir mektûb geldi. Bu arada Şam Vâlisi, ticâret için Şam'a giden bir Kureyş kervanını buldu. Bunların içinde Ebû Süfyân da vardı. Ebû Süfyân diyor ki: "Biz Gazze'de bulunduğumuz sırada Heraklius'un Şam Vâlisi üzerimize saldırır gibi geldi ve "Siz şu Hicaz'daki zâtın kavminden misiniz?" diye sordu. "Evet" dedik. "Haydi bizimle beraber İmparatorun yanına gideceksiniz," dedi. Ebû Süfyân'la yanındakileri Şam'a götürdü. Şam Vâlisi Ebû Süfyân'ı ve yanındakileri Heraklius'un yanına çıkardı. Bu sırada Heraklius Kudüs'te bir kilisede idi. Vezirleriyle beraber oturmuş ve başına tacını giymişti. Heraklius Ebû Süfyân ve yanındaki otuz kadar Mekke'liyi burada kabûl etti. Tercüman çağırdı ve "İçinizde peygamber olduğunu söyleyen zâta, soyca en yakın olanınız hanginiz?" diye sordu. Ebû Süfyân "Ona soyca en yakın olan benim" dedi. Heraklius "Akrabalık dereceniz nedir?" diye sordu. Ebû Süfyân "O benim amcamın oğludur." dedi. Heraklius Ebû Süfyân'ın kendisine yakın getirilmesini istedi ve diğerlerinin de Ebû Süfyân'ın arkasında durmasını söyledi. Ebû Süfyân ilk önceleri yalan söyledi ise de hükümdârın tehdidi ile korktu ve sonradan yalan söyleyemedi Heraklius; "Peygamber olduğunu söyleyen zâtın, aranızdaki soyu nasıldır?" diye sordu. Ebû Süfyân "O zamanın en iyi soylusudur. Soy bakımından en seçkinimizdir" dedi. Kayser tekrar "İçinizde ondan önce peygamberlik iddiasında bulunan kimse oldu mu?" Ebû Süfyân; "Yoktu" dedi. Kayser, "O'nun ataları içinde hiç bir hükümdâr gelmiş midir?" Ebû, Süfyân; "Hayır" dedi. Kayser "O'na halkının eşrafı mı, yoksa fakîr ve zaifleri mi tabi' oluyorlar?" Ebû Süfyân; "Hayır, O'na tabi olanlar fakîrler ve zâiflerdir. Gençler ve kadınlardır. Kavminin yaşlılarından ve eşrafından tabi olan pek yoktur" dedi. Kayser "O'na tabi olanlar artıyor mu yoksa azalıyor mu?" Ebû Süfyân; "Evet artıyorlar." Kayser, "O'nun dinine girdikten sonra beğenmiyerek veya kızarak dininden dönen, kimse var mı?" Ebû Süfyân; "Yoktur" Kayser, "Peygamber olduğunu söylemeden, O'nu hiç yalanla suçladığınız oldu mu?" Ebû Süfyân; "Hayır" dedi. Kayser, "O peygamberin hiç ahdini bozduğu sözünde durmadığı oldu mu?" Ebû Süfyân; "Hayır olmadı. Ancak biz şimdi onunla bir müddet için çarpışmayı bırakarak anlaşma yapmış bulunuyoruz. Bu müddet içinde kendisinin ne yapacağını bilemiyoruz" dedi. Kayser, "Sizin O'nunla, O'nun sizinle yaptığınız harbler nasıl neticelendi?" Ebû Süfyân; "Yenme aramızda sıra ile oldu. Bir kerre O bizi bir kerre de biz O'nu yendik." dedi. Kayser, "O size neyi emrediyor?" diye sorunca Ebû Süfyân; "Yalnız bir Allah'a ibâdet etmeyi, O'na hiç bir şeyi ortak koşmamayı emr ediyor, atalarımızın taptığı şeylere (putlara) tapmaktan bizi men ediyor. Namaz kılmayı, doğru olmayı, fakirlere yardım etmeyi haramlardan sakınmayı, ahde vefayı, emanete hıyânet etmemeyi, akrabayı ziyâret etmeyi emr ediyor." dedi kilisede bu konuşmalar olmuş Resûlullahın (aleyhisselâm) mübârek mektûbu okunmuştu. Rumlar arasında gürültüler çoğaldı. Kayser Ebû Süfyân ve yanındaki Kureyşlilerin dışarı çıkarılmasını emretti. Daha müslüman olmayan Ebû Süfyân burada yemînle Peygamberimizin davasının başarıyla sonuçlanacağına inandığını söylemiştir.

Dıhye (radıyallahü anh) o mübârek güzel yüzü ile Heraklius'un karşısına geçip tatlı sesi ile: "Ey Kayser! Beni sana Humus'dan bir kimse (Haris) gönderdi ki: O, senden

hayırlıdır. Allahü teâlâya yemîn ederim ki; beni, ona gönderen zât (Resûlullah) ise, hem ondan hem senden daha hayırlıdır. Sen benim sözlerimi alçak gönüllülükle dinleyip verilen nasihatleri kabûl et. Çünkü sen alçak gönüllülük edersen nasîhatları anlarsın. Nasîhatları kabûl etmezsen insaflı olamazsın." Dedi. Heraklius, "Devam et" dedi. Dıhye (radıyallahü anh) öyle ise ben, seni Mesih'in kendisine namaz kılmış olduğu Allah'a davet ediyorum. Ben seni Mesih'in daha annesinin karnında iken gökleri ve yeri yaratan ve onlara hakim olan Allah'a davet ediyorum. (Dıhye (radıyallahü anh) bu sözüyle Hıristiyanlara göre üç Allah'dan hâşâ ikincisi diye söyledikleri ve inandıkları Hazreti Îsâ'nın (aleyhisselâm) bir ilâh olmadığını ve O dünyâya gelmeden âlemleri yaratan, bir olan Allahü teâlâya imâna davet ediyordu.) Ben, seni önceden Musa'nın (aleyhisselâm), Ondan sonra Îsâ'nın (aleyhisselâm) geleceğini müjdeleyip haber verdiği şu Ümmî Peygambere imâna davet ediyorum. Eğer bu husûsta sen bir şey biliyorsan ve eğer kendin için dünyâ ve âhiret se'âdetini kazanmak istiyorsan onları gözünün önüne getir. Yoksa âhiret se'âdetin elinden gider. Dünyada küfür ve şirk içinde kalırsın. Şunu da iyi bil ki, senin Rabbin olan Allah cebbarları helak edici ve rahmetleri değiştiricidir" dedi. Herakliüs, Peygamberimizin mektûbunu okuyunca öpüp gözlerine sürdü ve başına koydu. Sonra da "Ben, ne elime geçen bir yazıyı okumadan, ne de yanıma gelen bir âlimden bilmediklerimi sorup öğrenmeden bırakmam. Böylece hayır ve iyilik görürüm. Sen bana Mesih'in kendisine namaz kıldığı zâtı düşünüp buluncaya kadar mühlet ver" dedi. Herakliüs daha sonra Dıhye'yi (radıyallahü anh) yanına çağırıp baş başa konuştu. Kalbinde olanı izhâr etti. Dedi ki: "Ben biliyorum ki, seni gönderen zât, kitaplarda geleceği müjdelenen ve gelmesi beklenen âhir zaman peygamberidir. Yalnız ben O'na (aleyhisselâm) uyarsam; Rumların beni öldürmesinden korkuyorum. Seni, onların içinde en büyük âlimleri ve benden daha ziyâde itibâr gösterdikleri bir kimse vardır. Safâtır derler, ona göndereyim. Bütün Hıristiyanlar ona tâbi'dir. Eğer o îmân ederse, bütün hepsi ona uyup îmân ederler. Ben de o zaman kalbimde olanı ve itikadımı açığa vururum."

Bundan sonra Herakliüs bir mektûb yazıp, Dıhye'ye (radıyallahü anh) verip Safâtır'a gönderdi. Safâtır, Peygamberimizin (aleyhisselâm) vasıflarını işitince, Hazreti Musa'nın (aleyhisselâm) ve Hazreti Îsâ'nın (aleyhisselâm) geleceğini haber verdikleri âhir zaman peygamberi olduğunda hiç şüphesi olmadığını söyledi ve îmân etti. Evine gitti, kapandı ve her pazar yaptığı vaazlara üç hafta çıkmadı. Hıristiyanlar Safâtır'a ne oluyor ki o Arabla görüştüğünden beri dışarı çıkmıyor, onu istiyoruz" diye bağırdılar. Safâtır üzerindeki siyah papaz elbisesini çıkardı. Beyaz elbise giydi ve eline asasını alıp kiliseye geldi. O beldedeki Hıristiyanları topladı. Ayağa kalkıp: "Ey Nasârâ, biliniz ki, bize Ahmed'den (aleyhisselâm) mektûb geldi. Bizi hak dine davet etmiş. Ben açıkça biliyor ve inanıyorum ki; "O Allahü teâlânın hak resûlüdür" dedi. Hıristiyanlar bunu işitince hepsi Safâtır'ın üzerine hücum ettiler ve onu döverek şehîd ettiler. Dıhye (radıyallahü anh) gelip, durumu Herakliüs'e haber verdi. Herakliüs "Ben sana söylemedim mi? Safâtır, Nasârâ katında benden daha sevgili ve azîzdir. Eğer duysalar beni de onun gibi katl ederler" dedi.

Buhârî'nin Sahîh'inde zikr ettiği ve Zührî'nin rivâyet ettiği haber ise şöyledir: "Herakliüs Humos'daki köşkünde Rumların büyüklerini çağırıp kapıların kapatılmasını emretti. Sonra yüksek bir yere çıktı ve "Ey Rum cemâati sizler se'âdete, huzûra kavuşmayı ve hâkimiyetinizin temelli kalmasını, Hazreti Îsâ'nın söylediğine uymayı ister misiniz?" dedi. Rumlar, "Ey bizim hükümdârımız, bunları elde etmek için ne yapalım" diye sordular. Herakliüs; "Ey Rum cemâati, ben sizleri hayırlı bir iş için topladım: Bana Muhammed'in (aleyhisselâm) mektûbu geldi. Beni dine davet ediyor. Vallahi O, gelmesini bekleyip durduğumuz, kitaplarımızda kendisini yazılı bulduğumuz ve alâmetlerini bildiğimiz peygamberdir. Geliniz O'na tâbi olalım da dünyâda ve âhirette selâmet bulalım" dedi. Bunun üzerine herkes kötü sözler söyleyip homurdanarak dışarı kaçmak için kapılara koştular. Fakat kapılar kapalı olduğu için bir yere gidemediler. Herakliüs Rumların bu hareketlerini görüp, İslâmiyetten böyle kaçındıklarını anlayınca, öldürülmesinden korktu ve "Ey Rum cemâati benim biraz önce söylediğim sözler, sizlerin, dininize olan bağlılığınızı ölçmek içindi. Dininize bağlılığınız ve beni sevindiren davranışınızı gözlerimle gördüm" dedi. Bunun üzerine Rumlar Herakliüs'e secde ettiler, köşkün kapıları açıldı çıkıp gittiler.

Herakliüs, Dıhye'yi (radıyallahü anh) çağırdı olanları anlattı. Bahşişler, hediyeler ve elbiseler verdi. Peygamberimize (aleyhisselâm) bir mektûb yazdı. Mektûbunu, hazırlattığı hediyeleri Dıhye (radıyallahü anh) ile Peygamberimize (aleyhisselâm) gönderdi. Herakliüs müslüman olmak istemiş, fakat makam ve ölüm korkusundan îmân etmemişdi. Peygamberimize (aleyhisselâm) yazdığı mektûbta şöyle diyordu: "Hazreti Îsâ'nın (aleyhisselâm) müjdelediği Allah'ın Resûlü Muhammed'e (aleyhisselâm), Rum hükümdârı Kayser'den: "Elçin mektûbunla birlikte bana geldi. Ben

şehâdet ederim ki sen Allah'ın hak resûlüsün. Zaten biz seni İncîl'de yazılı bulduk ve Hazreti Îsâ seni bize müjdelemiş idi. Rumları sana îmân etmeğe davet ettim. Fakat îmân etmeğe yanaşmadılar. Onlar beni dinleselerdi muhakkak ki, bu onlar için hayırlı olurdu. Ben senin yanında bulunup sana hizmet etmeyi ve ayaklarını yıkamayı çok arzu ediyorum."

Dıhye (radıyallahü anh) Herakliüs'den, ayrılıp Hismâ'ya geldi. Yolda Cüzzâm vadilerinden Şenar vadisinde Huneyd bin Us oğlu ve adamları Dıhye'yi (radıyallahü anh) soydular. Eski elbiselerinden başka herşeyini aldılar. Bu mevkide Dübeyb bin Rifâe bin Zeyd ve Kavmi, İslâmiyeti kabûl etmişlerdi. Dıhye (radıyallahü anh) bunlara geldi. Bunlar Huneyd bin Us ve kabilesinin üzerine yürüyüp Dıhye'den (radıyallahü anh) aldıkları şeylerin hepsini kurtardılar. Daha sonra Resûlullah (aleyhisselâm) Zeyd bin Hâris'i Huneyd bin Us ve adamlarının üzerine gönderdi. Bu mesele böylece kapandı. O beldede olanların hepsi îmân etti. Dıhye (radıyallahü anh) Medine'ye gelince evine uğramadan hemen doğruca Resûlullahın (aleyhisselâm) kapısına gitti. Kapıyı çaldı. Peygamberimiz, "Kim o?" diye sordu. Dıhye "Dıhyet-ül-Kelbî" dedi. Peygamberimiz (aleyhisselâm) "İçeri gir" buyurdu. Dıhye (radıyallahü anh) içeri girdi ve bütün olanları anlattı. Peygamberimiz Herakliüs'ün mektûbunu okudu. "Onun için bir müddet daha (saltanatta) kalmak vardır. Mektûbum yanlarında bulundukça, onların saltanatı devam edecektir." buyurdu. Herakliüs daha sonra da Peygamberimize îmân ettiğini bildiren mektûb yazmış ise de, Resûlullah (aleyhisselâm) "Yalan söylüyor. Nasrânî dininden dönmemiştir", buyurdu. Herakliüs Peygamberimizin (aleyhisselâm) mektûbunu ipekten bir atlasa sarıp, altın yuvarlak bir kutunun içerisinde muhafaza etti. Herakliüs ailesi bu mektûbu saklamışlar ve bunu da herkesten gizli tutmuşlardır. Bu mektûb ellerinde bulunduğu sürece saltanatlarının devam edeceğini söyler ve buna inanırlardı. Hakîkaten de öyle olmuştur.

Dıhye (radıyallahü anh) Medine'de dahi sokakta gezerken, Resûlullah'ın (aleyhisselâm) emriyle yüzünü örterdi. Yoksa kolay kolay kimse gözünü ondan ayırmazdı. Eshâb-ı kiram (aleyhimürrıdvan) Dıhye'yi (radıyallahü anh) gördükleri zaman Dıhye mi yoksa Cebrâil mi olduğunu anlayamazlardı.

Resûlullahın (aleyhisselâm) Bedir gazâsı dışındaki, bütün gazvelerine iştirâk eden Dıhye (radıyallahü anh); Hazreti Ebû Bekir'in hilâfeti zamanında Suriye seferine katıldı. Hazreti Ömer zamanında Yermük savaşında bulundu. Şam seferlerine katıldı. Şam'ın fethinden sonra oraya yerleşti ve Muzze'de oturdu. Hazreti Muâviye zamanında Şam'da 50 (m. 672)'de vefât etti.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Sahîh-i Buhârî cild-1, sh. 56, 57, cild-4, sh. 3, 4

2) Sahîh-i Müslim, cild-3, sh. 1394

3) Mevâhib-i Ledünniyye, cild-1, sh. 238

4) Ümdet-ül-Kâri, cild-1, sh. 93

5) El-A'lâm, cild-2, sh. 337

6) Üsûd-ül-gâbe, cild-1, sh. 23

7) Ensâb-ül-eşrâf, cild-1, sh. 351

8) Târîh-ül-Hamîs, cild-2, sh. 32

9) Vefâ-ül-vefâ, cild-1, sh. 315

10) Sîret-i İbn-i Hişâm, cild-3, sh. 195, 501, 502, 504, 55, cild-4, sh. 260

11) Tam İlmihâl Se'âdet-i Ebediyye, sh. 329, 966

12) Tabakât-ı İbn-i Sa'd, cild-4, sh. 249

13) El-A'lâm, cild-2, sh. 573

14) El-İsâbe, cild-1, sh. 473

15) El-İstiâb cild-1, sh. 472

16) Mevâhib-i Ledünniyye, cild-1, sh. 238

17) Tehzîb-üt-tehzîb, cild-3, sh. 206

18) Kâmûs-ul-A'lâm 3/2122

19) Müsned Ahmed bin Hanbel cild-1, sh. 262